

วิเคราะห์บทบาททางการ เมืองของทหารในประเทศไทย

นายปริญญา อุดมทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2514

001657

I 16503946

THE ANALYSIS OF THE POLITICAL ROLE OF THE MILITARY IN THAILAND

Mr. Prinya Udomsub

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1971

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเชิญบัณฑิตวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ปรึกษาตามบัณฑิต

คณะกรรมการการวิจัยบัณฑิตวิทยาลัย

นาย วิชาญ วิชาญ

บัณฑิตวิทยาลัย

..... ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประมวล ทองธรรมชาติ

หัวข้องานวิจัย วิเคราะห์บทบาททางการเมืองของทหารในประเทศไทย
 ชื่อ นายปริญญา จุลทรัพย์ แผนกวิชา การปกครอง
 ปีการศึกษา ๒๕๑๓

บทคัดย่อ

ความจริงที่ปรากฏตั้งแต่เปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมือง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ จากพระมหากษัตริย์มาสู่การปกครองนั้น กลุ่มทหารเป็นผู้ใช้อำนาจการเมืองที่แท้จริง ขาดการเข้ามามีส่วนร่วม และปราศจากความยินยอมของประชาชนอย่างเป็นทางการ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การกุมอำนาจของทหาร จะนำประเทศไทยไปสู่ประชาธิปไตยได้หรือไม่ และทำไมทหารจึงสามารถกุมอำนาจไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียง .

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พยายามที่จะตอบปัญหาดังกล่าว โดยการตั้งสมมุติฐานไว้ ๓ ประการ ประการแรกได้แก่ การจัดองค์การของทหารทำให้กลุ่มทหารได้เปรียบในการต่อสู้ทางการเมือง ประการต่อมา วิถีธรรมทางการเมืองของคนไทยช่วยให้กลุ่มทหารสามารถเข้ากุมอำนาจได้อย่างราบรื่น และประการสุดท้าย การขาดการรวมกลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง ทำให้กลุ่มทหารสามารถกุมอำนาจทางการเมืองไปได้โดยไม่ต้องแย่งชิง วิธีพิสูจน์สมมุติฐานข้างต้น ผู้เขียนใช้วิธีวิเคราะห์จากหลักฐานทางเอกสารในแนวพฤติกรรมทางการเมือง และข้อมูลที่ยูเขียนไว้ก็เป็นข้อมูลที่เที่ยงตรง สิ่งที่พบได้แก่ ลักษณะของการจัดองค์การของกลุ่มทหารได้เปรียบกลุ่มอื่น ๆ คือ การมีสายการบังคับบัญชาที่แนบชิด ความสามารถสร้างระเบียบวินัยภายในกลุ่มได้โดยสมาชิกไม่ต่อต้าน มีการบรรจุสมาชิกที่พร้อมเสมอและสามารถเล็ดลอดเข้าสมาชิกจำนวนมาก เมื่อถึงกรณีใดถึงกรณีหนึ่งก็รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การมีผู้นำองค์การที่เห็นได้ชัดและแน่นอน สมาชิกมีผลประโยชน์และอุดมการณ์ร่วมกัน เป็นกลุ่มที่ผูกขาดการใช้อำนาจของประเทศ เนื่องจากในระบบการเมืองไทย อาวุธเป็นรากฐานของอำนาจ และการมีศูนย์บัญชาการใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ อันเป็นศูนย์กลางทางการเมืองในค่านักของระบอบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ช่วยให้ทหารเข้ากุมอำนาจไปได้โดยราบรื่น ได้แก่ ความยึดมั่นในลัทธิ

บิณฑบาตของพุทธ การยอมรับอำนาจของข้าราชการ ผลของคำสอนทางพุทธศาสนา และไม่เคย
 มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของอำนาจของไทย เนื่องจากไม่เคยต่อสู้เพื่อให้แก่อำนาจของไทย
 ภัยความเดือด ความรู้สึกเหล่านี้ทุกครั้งจึงไม่มีการต่อต้าน เมื่อเกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่าง
 กลุ่มต่าง ๆ วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยไม่สามารถเป็นฐานรองรับประชาธิปไตยได้
 ประการสุดท้ายส่วนที่ขาดคือการรวมกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองช่วยให้กลุ่มทหารสามารถ
 แสดงบทบาทไปได้อย่างต่อเนื่อง ใค้แก่ การให้กลุ่มผลประโยชน์ เศรษฐกิจ เป็นหัวใจเมือง
 ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเมืองและถ้าเกี่ยวข้องกับเมืองก็ไปในทางที่ไม่ส่งเสริมประชาธิปไตย
 ชาวจีนเหล่านี้ไม่เคยต้องการใช้อำนาจกับกลุ่มทหารผู้มีอำนาจ ตรงกันข้ามกลุ่มทั้งสองนี้
 ร่วมมือกัน เพราะว่ามีอำนาจทางการเมืองมีความมั่งคั่งด้วย ความมั่งคั่ง เป็นเครื่อง
 หลอเลียงอำนาจ พิจารณาอีกด้านหนึ่ง พรรคการเมืองไทยไม่เคยมี หัก ๆ ทรัพยากร เมือง
 ของไทย เป็นแบบที่พรรคการเมืองควรเป็นตัวกำหนดสำคัญในกระบวนการ พรรคการเมืองที่
 สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ล้วนแล้วแต่เป็นพรรคการเมืองที่อยู่ภายใต้เงาของการของกองทัพ ดังนั้น
 พรรคการเมืองของไทยถ้าไม่ เป็นสถานที่รวมของ "นักการเมือง" ก็เป็นเครื่องมือนแสดงความ
 ขอบขรณ์ในการใช้อำนาจของกองทัพ

จุดอยู่ที่ผู้เขียนเก็บรวบรวมและนำมาวิเคราะห์ถึงกล่าว สรุปได้ว่า สมมุติฐานที่
 ผู้เขียนตั้งไว้ เป็นความจริง ผู้เขียนมีความ เห็นว่าบทบาททางการเมืองของทหารในอดีตและ
 ปัจจุบันไม่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาการเมืองของไทยไปสู่ระบบประชาธิปไตย เพราะไม่สร้างภาวะ
 การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน และหลักว่าภัยความมั่นคงทางการเมือง ให้เป็นรากฐาน
 ของอำนาจ ผู้เขียนจึง เสนอว่าหนทางที่จะลดการ เข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหารมี
 อยู่ ๓ วิธี ข้อแรก โดยการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ข้อที่สอง โดยการพัฒนาพรรคการเมือง
 ขอสู่สุดท้าย โดยการพัฒนาศักดิ์สิทธิ์ของผู้นำกลุ่มทหาร ทาง เลือก ๒ ทางแรกค่อนข้างดีมีต้น
 เป็นไปใ้ยากที่รัฐธรรมนูญจะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ในประเทศไทย คราวที่ยังขาด "รัฐธรรมนูญนิยม"
 ทางที่สองนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลานานเกินกว่า จะสามารถนำมาสนองความต้องการ
 ของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ทันเวลาที่ ทาง เลือกสุดท้ายก่อนข้างแฉับใส่
 ผู้นำกลุ่มทหารอาจ เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เมื่อเกิดความสำคัญว่า ภาวะผู้มีใจเป็นรากฐานของอำนาจ

หนึ่ง การ เขามีส่วนร่วมและความมั่นคงของประชาชนเท่านั้นที่เป็นรากฐานอย่างแท้จริง
 อยากรู้ก็ตามดูงานของของสิ่ง เกศว่า ผู้เขียนไม่ได้แสดงความกตัญญูอย่างแท้จริงว่า ทหารไม่
 สมควรจะได้รับบำเหน็จทางการ เมือง ผู้เขียนยังมีความเชื่อว่า การพัฒนาการ เมืองไทยจะ
 ต้องนำโดยข้าราชการอยู่ ๒๒๒ และทหารก็อยู่ราชการ เงื่อนไขของผู้เขียนตรงที่ว่า
 ให้ใช้หลังจากประชาชนเป็นเครื่องมือนักสังคมนิยมต่อสู้ทางการ เมืองแห่งหนึ่ง "อาวุธ"

Thesis Title The Analysis of the Political Role of the Military
in Thailand

Name Mr. Prinya Udomsub Department Government

Academic Year 1970

ABSTRACT

Since the transformation of political power from the King to bureaucrats under the Western parliamentary pattern in the June Revolution 1932, the military became the organ of actual power in Thai political arena. The Thai people had no part in this transformation of power. Nor did they participate in governmental change thereafter. Therefore, the question needed to be explored as a theme of this study is: why and what means the military can remain in power effectively and how successful the military can guide Thailand to Democratic society. In attempting to answer the above question this study will focus around the three hypotheses as follows: (1) the military organization offers advantages for those who will be in political arena (2) the Thai political culture helps the military to gain the paths for political power, and (3) the lack of interest groups and political parties makes the military continuously in maintaining the political power

In consequence, the study illustrates that the hypotheses are upheld, which leads to the writer's proposals for easing the political domination of the military. The first is to prohibit the military take an active political role by the constitution which is unlikely to work in the present situation. The second is to encourage the development of political parties, which again takes too long time to have a political party of the mass. The last one, is to change and develop new attitudes of military leaders, from "Gun Barrels" to the "Popular participation and consent" as only mean to achieve the political power of the Nation in building, as the writer believe, "the Real Democratic Society."

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำนำ	ฅ
หน้า	ฉ
บทที่	
๑ บทบาททางการเมือง ของทหารใน ประเทศไทยสมัยปัจจุบัน	๑
๒ การจัดตั้งกิจการของทหารไทย	๑๗
๓ วิวัฒนาการทางการเมืองของไทย	๕๒
๔ กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง	๗๕
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๐๕
บรรณานุกรม	๑๒๖
ภาคผนวก	๑๓๐

คำนำ

โครงการพัฒนาการเมืองไทย นอกจากคุณภาพของพลเมือง เป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณาแล้ว ผู้เขียนก็ว่าคุณภาพของชนชั้นนำก็เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะต้องพิจารณา โดยครอบคลุม เห็นแก่ถึง ชนชั้นนำจะต้อง เป็นผู้เสียสละและมีสายตายาว โดยเฉพาะจะต้องไม่ฉวยโอกาสเอาประโยชน์ จากความไม่พร้อมของพลเมือง วิทยานิพนธ์นี้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีแก้ปัญหาทางการเมือง และแก้พร้อมข้อเสนอนโยบายการพัฒนา "การสร้างรากฐานทางกฎหมายให้ทันสมัย" "

โครงการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนได้รับความกรุณาและความร่วมมือจากบุคคลหลายคน คร.สุจิต บุรุษถาวร ช่วยกำหนดขอบเขตการเขียนในระยะเริ่มต้น กำกับบรรยายของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรุง สุภาพ เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์อย่างมาก ขอขอบคุณในคำชมเชยของอาจารย์ทางรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะ คร.กมล สมวิเชียร อาจารย์ อ่ำพน นธมาตร์ และ อาจารย์ พงศ์ไพบูลย์ ศฤงคารักษ์ ช่วยเสริมให้เกิดความถี่ถ้วนหลายประการ อาจารย์ ยุวรัตน์ กมลเวช, ร.ศ.สมจิตต์ จุลพงษ์, ร.ศ.สุนัย ณ กุลล ร.น., คุณประวิทย์ สันโสภา, คุณชัยฤกษ์ วัฒนสุนทร, คุณธีรจิต (นิมิตสุนทร) จุลละวัฒน์ ไซติ และ คุณเกษมศักดิ์ แสนโกสน์ ช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่าน มา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ "สภาวิจัยแห่งชาติ" ที่ช่วยเหลือนำทุนการเงิน โดยให้ทุนสำหรับการวิจัย

๓,๐๐๐ บาท

ผู้ศึกษา ศึกษาศาสตราจารย์ ดร.กมล ทองธรรมชาติ อาจารย์ ที่ปรึกษา ที่ให้ความกรุณาตรวจทานข้อเขียนและแนะนำอย่างดีถ้วน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวาระสุดท้าย.

บทนำ

ในประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries) ส่วนมาก มักจะประสบปัญหาในด้านการพัฒนาการ เมืองที่คล้ายคลึงกันประการหนึ่งคือ ปัญหาในการนำระบบประชาธิปไตยมาใช้ในประเทศ ภายหลังจากที่ประเทศเหล่านี้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง จะโดยการใช้วิถีชีวิตโดยผู้ใช้อำนาจที่เป็นต่างชาติ หรือจะเป็นการปฏิวัติภายในประเทศก็ตาม ระบบประชาธิปไตยที่นำมาใช้ เริ่มแรกในประเทศเหล่านี้ มักจะเป็นแบบของอังกฤษหรืออเมริกา ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะพื้นฐานทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมาก และในช่วงที่ระบบประชาธิปไตยยังเป็นแค่เพียงแนวความคิด (ซึ่งเรียกว่าระยะของการพัฒนาการเมือง) ก็ได้พบว่ามักมีกลุ่มผู้ใช้อำนาจจากกลุ่มหนึ่งที่ยังมีมากกว่ากลุ่มอื่นคือกลุ่มทหาร

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่ทหารเป็นผู้ใช้อำนาจ ภายหลังจากที่ศูนย์กลางทางการเมือง (Center of Political Power) ได้เคลื่อนย้ายจากพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ มาสู่กลุ่มข้าราชการทหารและพลเรือน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ คณะราษฎร ซึ่งนำโดย พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้นำระบบที่เรียกว่า "Parliamentary System" แบบอังกฤษ เข้ามามีปฏิบัติ แต่ระยะเวลา ๘ ปี พิสูจน์ให้เห็นว่าระบบที่นำมาใช้นั้นยังไม่สามารถปฏิบัติได้ อำนาจที่เคลื่อนย้ายจากพระมหากษัตริย์มาอยู่ในกลุ่มทหารอย่างเด็ดขาด จึงเป็นปัญหาว่าอะไร เป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มทหารสามารถเข้ากุมอำนาจได้อย่างราบรื่น และเป็นไปอย่างค่อนเมือง

การศึกษาเรื่องบทบาททางการเมืองของทหารในประเทศไทยนี้ ได้มีผู้ศึกษาวิจัยมาก่อนแล้ว ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือพิสูจน์สมมุติฐานที่ผู้เขียนเฝ้าวางใจ ส่วนมากจึงเป็นข้อมูลที่ได้เคยใช้มาแล้ว แยกการวิเคราะห์ (Analysis), ผลการศึกษา (Results), การอภิปรายผลการศึกษา (Discussion) และ ข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation) ระหว่างผู้เขียนและคนอื่น ๆ อาจแตกต่างกัน

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะค้นหาสาเหตุที่ทำให้กลุ่มทหารเข้ามามีบทบาทและกุมอำนาจทางการเมืองในประเทศไทย เนื่องจากกลุ่มทหาร เป็นผู้ใช้อำนาจ

ทางการเมืองที่แท้จริง ในฐานะเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) ปัญหาของประเทศเพื่อประโยชน์ที่แท้จริง เป็นแนวความคิดส่วนหนึ่งประกอบการศึกษา หรือการวางแผนพัฒนาการเมือง (Political Development Plan) ของประเทศ เนื่องจากความสำเร็จของการพัฒนาการเมืองเป็นพื้นฐานสร้างความสำเร็จให้แก่การพัฒนาประเทศ (National Development) ขอบเขตของการศึกษาจึงมีเพียงแต่เฉพาะปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เข้ามาับทบทวนและคุณค่าทางการเมือง

วิธีการศึกษา (Plan) ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนใช้แบบพรรณนา - วิเคราะห์ (Description-Analysis) จากหลักฐานเอกสารเป็นหลัก (Documentary Research) โดยมุ่งในทางพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior Approach) มากกว่ายึดแนวทางกฎหมาย (Legal Approach) รวมทั้งโดยการสังเกต (Observation) จากพฤติกรรมปัจจุบันด้วย ข้อมูลส่วนมากเป็นข้อมูลแบบ "Secondary data" มากกว่า "Primary data"

นิยาม เพื่อให้การศึกษามีเป้าหมายและเป็นหลักของการวิเคราะห์ ผู้เขียนจึงใช้นิยามของศัพท์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มทหาร หมายถึงทหารประจำการ หรือกองทัพบก โดยเน้นเฉพาะกองทัพบก (Royal Thai Army)

๒. การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่กระทำการ (Development is Changes in the System which Performs)

๓. การเมือง หมายถึง การต่อสู้เพื่ออำนาจ (Struggle for power)^๒ และการต่อสู้นั้นก็อาจ เป็นไปได้ทั้งวิธีการทุจริตและสุจริต

^๑ อมร รักชาติชัย, กร., "กระบวนการพัฒนา," ใน อมร รักชาติชัย, กร., และ ชัยดิยา ภรรยาสุวรร (บรรณาธิการ), ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๐๘), หน้า ๘.

^๒ David Easton, The Political System (New York : Knopf, 1959), p. 125.

๔. ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการ เมืองที่ผู้ใช้อำนาจ เป็นผู้แทนของประชาชน (representation government)

๕. รัฐบาลทหาร หมายถึง บุคคลคนหนึ่งซึ่ง เป็นผู้ควบคุมกำกับการของ ประเทศ สามารถตั้งตนเอง เป็นรัฐบาลปกครองประเทศได้ และรัฐบาลที่ตั้งขึ้นด้วยวิธีการนี้จะคง เป็น รัฐบาลคงไปคราวใด ที่ยังมีกำกับการ สัมบูรณ์อยู่”

๖. รัฐบาลทหาร

หนังสือพิมพ์ "หากประชาชนเรียกร้องให้ท่านเป็นนายกรัฐมนตรีท่านจะรับหรือไม่"

จอมพลสฤษดิ์ "ผมตอบไม่ได้มันเป็นเรื่องของอนาคต และคิดว่าจะไม่รับด้วยเพราะถ้า

เป็นนักการเมืองก็เป็นนักการเมืองที่เดว"